

Titelselectie en niveau-aanduidingen 'Leesboekjes'

Adviescollectie: toelichting en verantwoording

Titelselectie: welke titels zijn opgenomen en welke niet?

De criteria voor de titelselectie zijn vastgesteld met een groot aantal partijen¹ die betrokken zijn bij de non-formele educatie.² De opnamecriteria voor 'Leesboekjes' zijn:

- Het boekje is gemaakt of goed geschikt voor laaggeletterden of anderstaligen, dus taalgebruik en eisen aan leesvaardigheid vallen binnen Instroom-2F (NT1), A1-B1 (NT2) of Alfa B-Alfa C (laaggeletterde NT2'ers).
- Het boekje is gemaakt of goed geschikt voor volwassen lezers.

Na uitgebreide overweging heeft het brede overleg besloten geen andere knock-outcriteria aan te leggen, om vooral zo veel mogelijk boekjes te kunnen opnemen. Dus ook boekjes met een weinig aantrekkelijke kaft of inhoud waar sommigen aanstoot aan kunnen nemen, zijn opgenomen. De leidende gedachte daarbij was dat de lezer een volwassene is, die gewoon een ander boek kan kiezen als iets niet bevalt.

Verder zijn geen leesboeken op niveaus boven 2F of B1 opgenomen; de lezer daarvan kan immers terecht in de (toegankelijke titels van) de reguliere collectie. Bovendien richt de Adviescollectie zich op de basisvaardigheden en daarvan ligt de bovengrens op 2F of B1.

Materiaal met leesactiviteiten onder Alfa B (laaggeletterde anderstaligen) of Instroom (NT1) ontbreekt eveneens. Zelfstandig lezen (waar 'Leesboekjes' voor bedoeld is) is immers op deze niveaus nog niet aan de orde.

Titelselectie: werkwijze

Voor 'Leesboekjes' zijn we gestart met een inventarisatie onder een groot aantal bibliotheken en Taalhuizen in het land: wat staat er in hun kast en wat lenen ze vaak uit? De boekenlijsten die binnenkwamen, hebben we geschoond op kinderboeken, (de meeste) jongerenboeken, materiaal voor verstandelijk beperkten en materiaal dat niet meer verkrijgbaar is. Met de hulp van uitgevers van makkelijk-lezenboeken is dat titelbestand aangevuld tot het huidige in 'Leesboekjes'. De collectie is nog niet compleet, maar het zijn al wel heel veel boekjes.

Niveau-aanduidingen bij de boekjes: uitgangspunten en werkwijze

Voor 'Leesboekjes' hanteren we de niveau-indelingen volgens de Standaarden en eindtermen VE, het Raamwerk NT2 en het Raamwerk Alfabetisering NT2. Om een niveau op de boekjes te kunnen 'plakken' hebben we gekeken naar de omschrijvingen van leesvaardigheid en tekstkenmerken op elk van die niveaus. De leesvaardigheidsniveaus hebben we naast de boekjes gehouden, in combinatie met de woordenschat-'niveaus' voor enerzijds de moedertaalsprekers (NT1) en anderzijds de anderstaligen (NT2). Als invulling van tekstuele kenmerken hebben we kritisch gekeken naar zaken als bladspiegel, lettertype en hoeveelheid en aard van de illustraties (dienen ze het begrip

¹ Bureau BinnenBoord, NBD Biblio, ProBiblio, Het begint met Taal, formele en non-formele taalaanbieders, bibliotheken en provinciale ondersteuningsinstellingen.

² Vrijwilligers die lerende volwassenen ondersteunen.

van de verhaallijn?). En uiteraard ook naar de zins- en tekstcomplexiteit, lineariteit van het verhaal en het woordgebruik.

Uitgangspunt hierbij was steeds de opgave volgens de uitgever: klopt die met het boek en met de niveau-omschrijving? In veel gevallen klopt de niveau-aanduiding van de uitgever op sommige aspecten wel en op andere niet. Als de uitgeversinschatting sterk afwijkt van de onze, staat in het overzicht onze niveau-indicatie; als het verschil marginaal is, geven we dat aan in 'Recensie' bij de titelbeschrijving (bijvoorbeeld met 'de plaatjes ondersteunen nauwelijks de verhaallijn').

Bij de niveau-aanduidingen in 'Leesboekjes' is steeds leidend dat het boekje met enig gemak zelfstandig gelezen moet kunnen worden. Dat stelt wat meer eisen aan een boekje dan een situatie waarin hulp (docent of vrijwilliger) beschikbaar is. Anders gezegd: voor zelfstandig lezen krijgt een boekje in 'Leesboekjes' vaak een hogere niveau-aanduiding dan bij het ondersteund lezen, zoals in een zogeheten meeleesgroep. Zie verder in [Boekjes kiezen voor de leesgroep](#).

Deels verklaart dit de voorkomende verschillen tussen onze inschatting en die van de uitgevers. Daarnaast zien we bij veel makkelijk-lezenboeken een gelijkstelling tussen de niveaus 1F (NT1) en A2 (NT2). Die is niet zonder meer terecht, omdat de woordenschat van een NT1'er vele malen groter is dan van een NT2'er. Een andere gelijkstelling zien we wel voor Alfa C (laaggeletterden NT2) en A1 (NT2). Ook die is – als algemene leidraad – onterecht: deelnemers op Alfa C-niveau hebben gemiddeld een grotere woordenschat maar beperktere leesvaardigheid dan die op A1-niveau. Om de geschiktheid voor elk van die niveaugroepen te kunnen aangeven, moet dus per titel worden gekeken naar alle aspecten die de toegankelijkheid bepalen.

In 'Leesboekjes' geven wij voor elk van de doelgroepen afzonderlijke niveau-aanduidingen. Dat resulteert soms in slechts één niveau voor één specifieke doelgroep en soms in grotere niveaugebieden voor twee of meer doelgroepen.

Wij hebben ons ingespannen om met redelijke precisie boeken te selecteren en van een niveau-aanduiding te voorzien. Als gebruiker van 'Leesboekjes' (taalvrijwilliger, bibliotheekmedewerker) kun je daarmee echter niet op de automatische piloot een boekje kiezen. Kies samen met de deelnemer/lener en bespreek samen wat die leuk vindt, mogelijk al graag leest en nog moeilijk vindt. Dan kan er goed gekozen en – hopelijk – met plezier gelezen worden. Zie ook [Een boekje kiezen voor je deelnemer](#).

